

VVK 13.04 TOIMINGU VAIDLUSTUS

Vabariigi Valimiskomisjon (VVK) kuulutas 13.04.2026 valimiste veebilehel välja oma töökorra¹ 4.2 vastava koosoleku². VVK koosolekud peavad olema RKVS §12 lg3 järgi avalikud. Kuna koosolek korraldatakse teabevahetuse teel, millest osa saamiseks pole vaatlejaid koosolekuteates juhendatud, siis pole kaebajal võimalik RKVS §19⁴ lg1 vastavalt vaadelda VVK toiminguid või tegevusi. Sellega rikutakse kaebaja subjektiivseid õigusi RKVS §72¹ lg1 ja PSJKS §37 lg1 tähenduses.

Riigikohus on kohtuasja 5-25-27 lahendi punktis 17 osutanud, et “teabevahetus ega ka sidevahendite abil hääletamine ei ole koosolek RKVS § 12 lg 1 tähenduses” ning rõhutanud:

“Koosolek tähendab füüsiliselt või elektrooniliselt (sh hübriidvormis) toimuvat vahetut, reaajas toimuvat ja jälgitavat arutelu.”

Seega on VVK 13.04 teabevahetust toime pannes ja seda koosolekuks nimetades toimunud õigusvastaselt. Kui koosoleku käigus võetakse vastu otsuseid, siis võetakse lahendi punkti 17 järgi neid vastu õigusvastaselt, sest “sidevahendeid kasutades on VVK-l õigus edastada otsustamist vajavates küsimustes komisjoni liikmetele teavet ja vahetada samadel teemadel mõtteid, kuid otsuseid niimoodi vastu võtta ei saa”.

Lähtuvalt eelnevast taotleb kaebaja:

1. Teabevahetuse teel läbi viidud koosoleku tunnistamist õigusvastaseks.
2. VVK töökorra punktide 4.2, 7 ja 7.1 osalist tunnistamist õigusvastaseks, kuna need loovad VVK-le võimaluse viia läbi RKVS §12 lg3 vastaseid koosolekuid, mida VVK ka sellisel viisil kasutab.
3. Põhiseaduslikkuse järelevalve algatamist RKVS §19⁴ sätestatud vaadeldavuse põhiseadusliku tähenduse väljaselgitamiseks seoses PS §1 ja §56 sätestatud rahva demokraatliku kontrolli ja valimistoimingute avalikkuse põhimõttega olukorras, kus VVK ei suuda isegi oma koosolekute korralduses õiguskindlalt ja -selgelt sisustada koosolekute avalikkust (RKVS §12 lg3) ja vaadeldavust (RKVS §19⁴ lg1 ja lg2), olles viimase aasta jooksul korduvalt korraldanud eri viisil vaatlejate õigusi rikkunud koosolekuid (vt Riigikohtu kohtuasjad 5-25-7, 5-25-24, 5-25-27, 5-25-45, 5-25-47, 5-25-48, 5-26-7).

Kaebaja kasutab võimalust meenutada Riigikohtule, et valimised pole mõne riigiameti pakutav teenus valijatele, mida võib kasutada või mitte kasutada, vaid tegu on põhiõigusega, mida tuleb teostada demokraatliku ühiskonnakorralduse põhimõtetest lähtuvalt. Valijate ja valimisvaatlejate õigus on valimisi vaadelda, mille abil peab olema demokraatlikul avalikkusel

võimalik tagada valimiste läbiviimise ja tulemuste kindlakstegemise sammude korrektsus. Käibiv vaadeldavuse kontseptsioon ei vasta PS §56 kontrollipõhimõttele³ ega võimalda õiguslikult järjekindlal viisil sisuliselt jälgida isegi VVK avalikke koosolekuid, rääkimata siis keerulisematest, nt eksperimentaalse netihääletusega seotud valimistoimingutest.

Kui otsustava koosseisu liikmed pole leidnud aega tutvuda kaebaja 25.08.2025 üldkogu kaasuse 5-25-7 raames esitatud seisukohaga⁴, siis julgustab kaebaja neid seda tegema. Seisukoht on esitatud kujul toodud ära kaebuse lisas.

Viited

1. *Vabariigi Valimiskomisjoni töökord* (VVK 03.12.2020)
2. *Vabariigi Valimiskomisjoni koosolek 13. aprillil 2026* (VVK/RVT 13.04)
3. *Eesti Vabariigi põhiseadus. Kommenteeritud väljaanne. III peatükk. Sissejuhatus* (Karmo/Kask 2020)
4. *Valimisvaatlejate põhiseaduslik roll, mille arutelu kohutab Riigikohut* (Pöder 6.11.2025)